

Μαθησιακές Δυσκολίες

(Πηγή : <http://mariaskokou.wordpress.com>)

Μιλώντας για τη δυσλεξία

Έχει περάσει πάνω από ένας αιώνας από την πρώτη περιγραφή ενός περιστατικού δυσλεξίας. Ο γιατρός W.Pringle Morgan στο Sussex της Αγγλίας αναφέρθηκε στην περίπτωση του Percy, ενός παιδιού, το οποίο ενώ ήταν εξαιρετικά ικανό, ευφύες και δραστήριο, δυσκολευόταν εξαιρετικά να διαβάσει. Από τότε μέχρι σήμερα η έρευνα έχει φωτίσει αρκετά αυτό που σήμερα ονομάζουμε «**Δυσλεξία**». Γνωρίζουμε ότι δεν πρόκειται για κάποια εγκεφαλική βλάβη, αλλά για μια **διαφορετική λειτουργία** του εγκεφάλου, που έχει βιολογική βάση και δυσκολεύει το άτομο στην επεξεργασία των γλωσσικών πληροφοριών. Η Δυσλεξία υπάρχει εκ γενετής και έχει συχνά κληρονομικό χαρακτήρα. **Δεν έχει σχέση με την ευφυΐα ενός ανθρώπου**, με την εκπαίδευση την οποία έχει λάβει, ούτε σχετίζεται με οπτικές ή ακουστικές αναπηρίες, είτε με κοινωνική και πολιτισμική αποστέρηση.

Τα άτομα με δυσλεξία **δυσκολεύονται**:

- ✓ **στη φωνολογική επεξεργασία** του λόγου (φωνολογική ενημερότητα), δεν αντιλαμβάνονται δηλαδή επαρκώς τους ήχους των φθόγγων (φωνήματα) από τους οποίους αποτελούνται οι λέξεις και κατ' επέκταση δυσκολεύονται στην κατάκτηση της αντιστοιχίας των ήχων των φθόγγων (φωνήματα) με τα σύμβολά τους, τα γράμματα (γραφήματα). Όπως μπορεί εύκολα να συμπεράνει κανείς η δυσκολία αυτή επιβραδύνει και δυσκολεύει την εκμάθηση της γραφής και της ανάγνωσης.
- ✓ **στη λεκτική μνήμη**. Δηλαδή δεν μπορούν να θυμηθούν με ευκολία πληροφορίες που περιέχουν γλωσσικό υλικό (ορολογία, μήνες κλπ).
- ✓ **στην αυτοματοποίηση** των δεξιοτήτων της γραφής και της ανάγνωσης. Δεν φτάνουν δηλαδή σε επίπεδο να τις εκτελούν εντελώς μηχανικά και χωρίς προσπάθεια.

Οι παραπάνω αδυναμίες έχουν σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση κάποιων ιδιαίτερων **συμπτωμάτων**.

Στην προσχολική ηλικία

- ✓ Πιθανώς να άργησαν να μιλήσουν
- ✓ Έχουν φτωχό λεξιλόγιο, δυσκολεύονται στην εκμάθηση και απομνημόνευση μεγάλων λέξεων
- ✓ Δεν μαθαίνουν εύκολα ποιήματα ή τραγούδια
- ✓ Ξεχνάνε ημερομηνίες, διευθύνσεις, ονόματα προσώπων, την ηλικία τους, κλπ.
- ✓ Είναι συχνά αδέξια στο να ντυθούν ή να δέσουν τα κορδόνια τους
- ✓ Δυσκολεύονται να ακολουθήσουν σύνθετες οδηγίες (περισσότερες από 2)

Σχολική ηλικία

- ✓ Συναντάνε δυσκολίες στη μελέτη των μαθημάτων του σχολείου (αργούν χωρίς να έχουν την αναμενόμενη απόδοση, χάνουν εύκολα τη συγκέντρωσή τους, χρειάζονται τον γονιό δίπλα τους)
- ✓ Ξεχνάνε τις εργασίες που έχουν για το σπίτι, τις ανακοινώσεις που έγιναν στο σχολείο, κλπ
- ✓ Δυσκολεύονται να εκφράσουν την άποψη τους, μονολεκτικός λόγος
- ✓ Συναντάνε δυσκολία στην απομνημόνευση κειμένων, ποιημάτων, κλπ
- ✓ Δεν αγαπάνε ιδιαίτερα το σχολείο, αλλά ούτε και τα εξωσχολικά βιβλία
- ✓ Πολλές φορές είναι αδέξια στο ντύσιμο ή στις κινήσεις τους
- ✓ Συχνά είναι ακατάστατα
- ✓ Ξεχνάνε σημαντικές πληροφορίες (ημερομηνίες, γενέθλια, γιορτές, ονόματα, αριθμούς τηλεφώνων, οδηγίες)
- ✓ Ξεχνάνε συχνά τα πράγματα τους
- ✓ Δυσκολεύονται στα μαθήματα που απαιτείται η απομνημόνευση ονομάτων, ημερομηνιών, όπως η Ιστορία και η Γεωγραφία

- ✓ Δεν μαθαίνουν με ευκολία κοινές ακολουθίες (οι μέρες της εβδομάδας, οι εποχές, οι μήνες)
- ✓ Δεν απομνημονεύουν εύκολα κανόνες
- ✓ Δεν προγραμματίζουν καλά το χρόνο τους
- ✓ Δυσκολεύονται να διακρίνουν δεξι-αριστερό
- ✓ Πολλοί δυσλεξικοί μαθητές έχουν **ανεπτυγμένη φαντασία, δημιουργικότητα και εφευρετικότητα** και είναι πολύ ταλαντούχοι σε κάποια μορφή τέχνης, στις κατασκευές ή στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Πιο συγκεκριμένα:

Ανάγνωση

- ✓ Δυσκολεύονται στην ανάγνωση συλλαβών και λέξεων (αδυνατούν να διαβάσουν κάποιες λέξεις, διαβάζουν συλλαβιστά, χάνουν τη σειρά, αγνοούν τα σημεία στίξης)
- ✓ Δυσκολεύονται να κατανοήσουν αυτό που διαβάζουν
- ✓ Αποφεύγουν να διαβάζουν δυνατά
- ✓ Μεγαλώνοντας οι δυσκολίες υποχωρούν αλλά πάντα σε σχέση με τους συνομήλικους τους καθυστερούν

Ορθογραφία/Γραπτός Λόγος

- ✓ Δυσκολεύονται στην εκμάθηση των γραμμάτων
- ✓ Συγχέουν γράμματα που ο ήχος τους ή το σχήμα τους μοιάζουν, π.χ. φ-θ, φ-ψ
- ✓ Παραλείπουν, αντιστρέφουν ή αντικαθιστούν γράμματα όταν γράφουν
- ✓ Κάνουν λάθη ακόμα και στην Αντιγραφή
- ✓ Τα τετράδια τους είναι ακατάστατα και μουντζουρωμένα
- ✓ Κάνουν πολλά ορθογραφικά λάθη
- ✓ Μπορεί να γράψουν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους την ίδια λέξη στην ίδια σελίδα

- ✓ Στη Γραπτή Έκφραση κάνουν πολλά συντακτικά και σημασιολογικά λάθη
- ✓ Συχνά βγαίνουν «εκτός θέματος»
- ✓ Δεν ελέγχουν το γραπτό τους
- ✓ Χρειάζονται περισσότερο χρόνο στο γράψιμο
- ✓ Δεν επιθυμούν να γράψουν
- ✓ Όταν διδαχθούν με ειδική μέθοδο τα λάθη στην ορθογραφία υποχωρούν σε σημαντικό ποσοστό, ωστόσο ποτέ δεν αυτοματοποιείται η ορθογραφία τους

Μαθηματικά

- ✓ Στην Αριθμητική δυσκολεύονται στους νοερούς υπολογισμούς και στην αυτοματοποίηση των πράξεων (χρησιμοποιούν τα δάχτυλα)
- ✓ Συχνά μπερδεύουν τα αριθμητικά σύμβολα και την έννοια των πράξεων
- ✓ Δυσκολεύονται στις κάθετες πράξεις και στα κρατούμενα
- ✓ Συναντούν δυσκολία στις στρατηγικές επίλυσης των προβλημάτων
- ✓ Συχνά δεν κατανοούν τα προβλήματα

Ψυχολογικά Χαρακτηριστικά

- ✓ Ντρέπονται για τις αδυναμίες τους
- ✓ Απογοητεύονται και παραιτούνται εύκολα
- ✓ Είναι παθητικοί ή ενοχλητικοί κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- ✓ Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, νομίζουν πάντα ότι θα κάνουν λάθος
- ✓ Δεν λειτουργούν καλά υπό πίεση

Ενήλικη Ζωή

- ✓ Δυσκολεύονται να θυμηθούν τα ραντεβού τους, τις ημερομηνίες, τις διευθύνσεις και τους αριθμούς τηλεφώνων
- ✓ Ξεχνάνε εύκολα

- ✓ Δυσκολεύονται να περιγράψουν πολύπλοκες οδηγίες (π.χ. διαδρομές)
- ✓ Δυσκολεύονται να περιγράψουν γεγονότα με σαφήνεια και χρονική σειρά
- ✓ Είναι ανορθόγραφοι και τα γραπτά τους είναι δυσνόητα
- ✓ Είναι αργοί στην ανάγνωση
- ✓ Όταν διαβάζουν κάτι και κάποιος τους διακόψει δυσκολεύονται να βρουν που είχαν μείνει
- ✓ Δυσκολεύονται στους νοερούς υπολογισμούς

Αντιμετώπιση

Η **Δυσλεξία** υπάρχει εκ γενετής και συνοδεύει το άτομο σε όλη του τη ζωή. **Δεν είναι ασθένεια και συνεπώς δεν θεραπεύεται.** Ωστόσο η ένταξη του δυσλεξικού παιδιού στο **κατάλληλο πρόγραμμα** είναι αναγκαία για την πρόοδο του.

Η βελτίωση των ικανοτήτων των δυσλεξικών ατόμων που παρακολουθούν κατάλληλο και εξατομικευμένο πρόγραμμα είναι αδιαμφισβήτητη. Οι τομείς στους οποίους βελτιώνεται ένας μαθητής κατά τη διάρκεια του ειδικού, εξατομικευμένου προγράμματος είναι:

- ✓ Ανάγνωση
- ✓ Γραφή
- ✓ Ορθογραφία
- ✓ Ανάπτυξη Γραπτού Λόγου (ανάπτυξη παραγράφου, εκθέσεις)
- ✓ Κατανόηση Κειμένου
- ✓ Διήγηση και Περιγραφή μαθημάτων, ιστοριών, κειμένων
- ✓ Βελτίωση στη Σύνταξη και το Λεξιλόγιο
- ✓ Αριθμητική (πράξεις, επίλυση προβλημάτων)

Το πρόγραμμα αποκατάστασης πρέπει να είναι εξατομικευμένο, η διδασκαλία να γίνεται με ειδικές μεθόδους και από εξειδικευμένο δάσκαλο.

Δυσορθογραφία

Η **Δυσορθογραφία** είναι και αυτή μια ειδική εξελικτική μαθησιακή δυσκολία. Πρόκειται για την μη αναμενόμενη δυσκολία κατάκτησης της ικανότητας για ορθογραφημένη γραφή, όταν αυτή δεν οφείλεται σε άλλα αίτια όπως χαμηλή νοημοσύνη, πολιτισμική αποστέρηση, αισθητηριακές βλάβες ή σοβαρές συναισθηματικές διαταραχές. Η Δυσορθογραφία διαφοροποιείται από τη Δυσλεξία στο ότι δεν επηρεάζει την κατάκτηση του αναγνωστικού μηχανισμού, αλλά εντοπίζεται μόνο στην ικανότητα για ορθογραφημένη γραφή. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές συνυπάρχουν.

Συμπτώματα

- ✓ Φωνολογικά λάθη στη γραφή (αντικατάσταση/αντιστροφή γραμμάτων, παράλειψη γραμμάτων, ένωση λέξεων, έλλειψη τονισμού, απουσία σημείων στίξης)
- ✓ Ορθογραφικά λάθη που δεν αντιστοιχούν στη χρονολογική ηλικία του παιδιού (λάθη στις καταλήξεις και στο θέμα των λέξεων, θεματική και καταληκτική ορθογραφία)
- ✓ Περιορισμένη ανάπτυξη των δεξιοτήτων της γραπτής έκφρασης (αδυναμία ανάπτυξης παραγράφου, αδυναμία διαχωρισμού παραγράφων κ.λπ.)

Αντιμετώπιση

Η αντιμετώπιση πρέπει επίσης να είναι εξατομικευμένη, να γίνεται από ειδικό παιδαγωγό, να είναι εστιασμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες του μαθητή και να χρησιμοποιούνται οι κατάλληλες μέθοδοι για την αποκατάσταση των δυσκολιών.

Δυσαριθμηση

Με τον όρο **δυσαριθμηση** αναφερόμαστε στην διαταραχή των Μαθηματικών. Πρόκειται επίσης για μια Ειδική Εξελικτική Μαθησιακή Δυσκολία. Είναι δηλαδή μια μη αναμενόμενη έντονη δυσκολία στον τομέα των μαθηματικών, η οποία δε σχετίζεται με τη νοημοσύνη του ατόμου, με τις γενικότερες ικανότητές του και με το πολιτισμικό περιβάλλον, την ψυχική του υγεία ή με την ύπαρξη αισθητηριακών προβλημάτων. Η διαταραχή των Μαθηματικών έχει μελετηθεί πολύ λιγότερο από τις διαταραχές που αφορούν στην ανάγνωση και στον γραπτό και προφορικό λόγο. Διαχωρίζεται από αυτές, ωστόσο έχει παρατηρηθεί ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ δυσκολιών στο λόγο (γραπτό και

προφορικό) και δυσκολιών στην αριθμητική σε μεγάλο ποσοστό. Εξάλλου και για την ανάπτυξη των μαθηματικών δεξιοτήτων είναι απαραίτητη η πρόσληψη, επεξεργασία, κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση γλωσσικού υλικού (μαθηματικές έννοιες).

Από όσα έχουν μελετηθεί γνωρίζουμε ότι:

Συμπτώματα

Τα άτομα με δυσαριθμησία:

- ✓ Συναντάνε δυσκολίες στις προμαθηματικές δεξιότητες (ταξινόμηση, σειροθέτηση, αναγνώριση μεγεθών, αντίληψη ποσότητας, ομαδοποιήσεις, γνώση της σειράς των αριθμών, απαρίθμηση-μέτρηση αντικειμένων)
- ✓ Δυσκολεύονται στην κατανόηση των μαθηματικών εννοιών
- ✓ Δυσκολεύονται στην κατανόηση και εκτέλεση των τεσσάρων πράξεων
- ✓ Δυσκολεύονται στην εκτέλεση μαθηματικών πράξεων από μνήμης
- ✓ Συναντάνε δυσκολίες στη χρήση των χρημάτων
- ✓ Δυσκολεύονται στη αναγνώριση των μαθηματικών συμβόλων.
- ✓ Δεν αυτοματοποιούν τα βασικά αριθμητικά δεδομένα (π.χ. προπαίδεια)
- ✓ Δυσκολεύονται στην κατανόηση και επίλυση των αριθμητικών προβλημάτων

Παρέμβαση

Για να γίνει σωστή παρέμβαση για την αποκατάσταση των ειδικών δυσκολιών στα Μαθηματικά, το πιο σημαντικό είναι να εντοπιστούν οι πρωταρχικές δυσκολίες. Έπειτα από το σωστό εντοπισμό της δυσκολίας η αντιμετώπιση πρέπει να είναι συστηματική και μεθοδική, να προχωράει δηλαδή βήμα-βήμα. Είναι απαραίτητο, στα πρώτα στάδια η μάθηση να είναι βιωματική, με πλούσιο εποπτικό υλικό, ώστε να κατανοηθούν οι βασικές έννοιες και να κατακτηθούν οι βασικές δεξιότητες από το μαθητή, προτού περάσει σε εικονιστικό και συμβολικό τρόπο αναπαράστασης των μαθηματικών πράξεων και εννοιών.